

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Znojmo

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Znojmo se nachází v jihozápadní části Jihomoravského kraje. Spolu s dalšími 20ti správními obvody tvoří tento kraj, v jehož rámci zaujímá největší rozlohu. SO ORP lze stručně charakterizovat následujícími údaji:

- SO spravuje nejvyšší počet obcí v kraji – celkem 111 obcí;
- v dotčeném území žije celkem 91.197 obyvatel (2. největší počet kraje), z toho 33.964 v jádrovém městě;
- hustota osídlení obvodu je pod průměrem kraje (73 obyv./km²);
- rozlohou ca 1242 km² je největším obvodem kraje.

Tabulka 1: Komparace SO ORP v Jihomoravském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Znojmo	111	91197	33964	1242
Hustopeče	28	35503	5883	355
Slavkov u Brna	18	22055	6224	158
Moravský Krumlov	33	22235	5893	348
Pohořelice	13	13439	4678	195
Mikulov	17	19695	7410	244
Tišnov	59	29778	8849	342
Bučovice	20	15932	6450	171
Vyškov	42	51778	21496	547
Boskovice	73	51378	11446	511
Veselí nad Moravou	22	38931	11471	343
Kyjov	42	55832	11483	470
Břeclav	18	59742	24925	439
Ivančice	17	24042	9604	172
Rosice	24	24904	5790	174
Blansko	43	55976	20841	351
Židlochovice	24	31050	3615	194
Šlapanice	40	63498	7076	343
Hodonín	18	61402	25094	286
Kuřim	10	21956	10814	77
Brno	1	378327	378327	230
Průměr za kraj	32	55650	-----	343

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Jihomoravského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO a počtem obyvatel jádrového města):

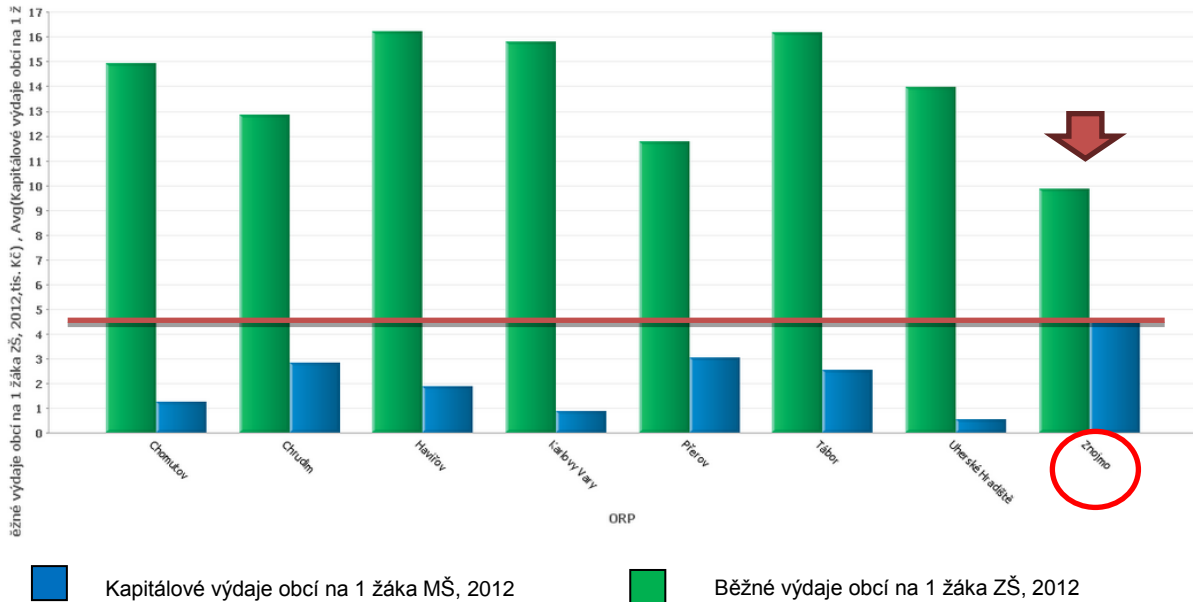
- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 80.000 až 95.000 obyvatel (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Tábor, Karlovy Vary, Havířov, Přerov, Chrudim, Uherské Hradiště, Chomutov);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 31.000 až 37.000 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Tábor, Cheb, Česká Lípa, Třinec, Kolín, Příbram).

2. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání je zajímavé zejména porovnání **běžných výdajů na žáky základních škol a kapitálových výdajů mateřských škol**. Zatímco u kapitálových výdajů na žáky MŠ vykázal znojemský obvod nejvyšší hodnotu ve skupině SO dle kritéria počtu obyvatel (4,56 tis. Kč/žáka), z pohledu

běžných výdajů na 1 žáka ZŠ nastala opačná situace – obvod měl nejnižší dosaženou úroveň ve skupině (9, 88 tis. Kč/žáka). Viz obrázek 1.

Obrázek 1: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 80 – 95 tis.) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

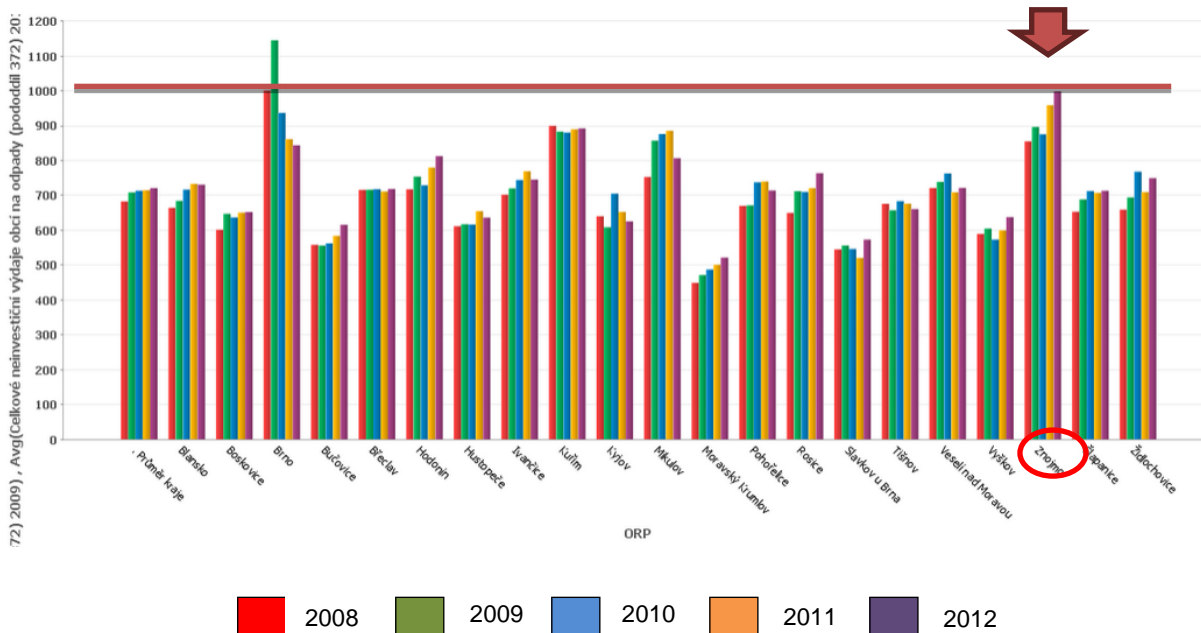

3. Odpadové hospodářství

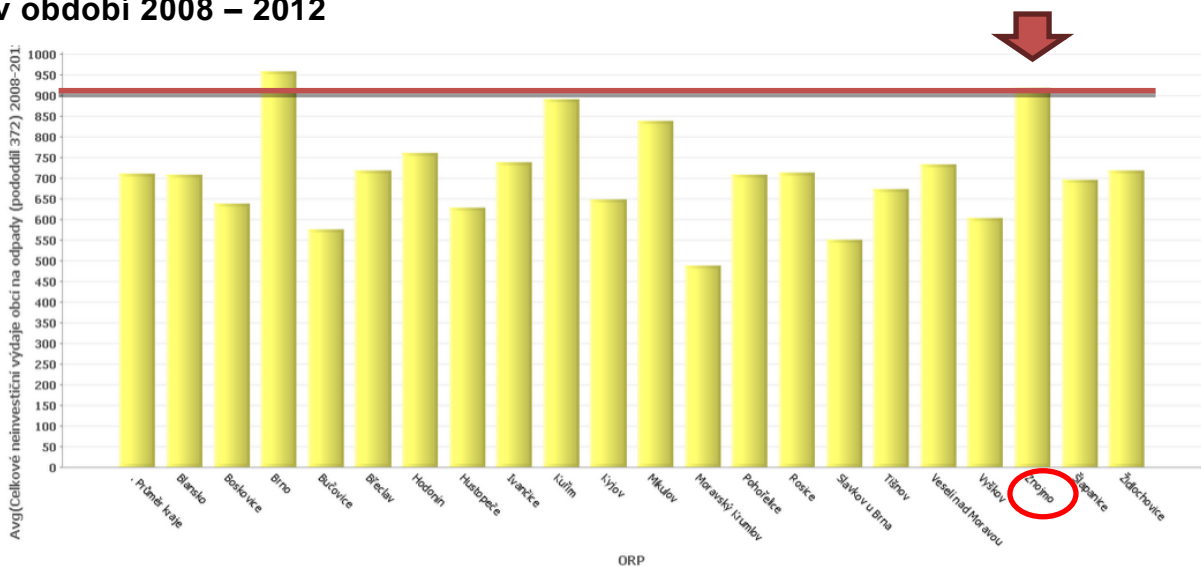
Z hlediska odpadového hospodářství je významné srovnání **celkových neinvestičních výdajů na odpady**. Obvod se řadí do čtveřice obvodů s nejvyššími hodnotami tohoto parametru, v letech 2011-2012 byly hodnoty obvodu dokonce nejvyšší ve skupině. To dokládá i průměrná úroveň celkových neinvestičních výdajů na odpady, která dosahuje výše ca 917 Kč/obyv./rok, tj. 2. nejvyšší hodnota v kraji (po SO ORP Brno). Viz obrázky 2 a 3.

Vysokou úroveň celkových neinvestičních výdajů na odpady má znojemský obvod i v rámci skupiny SO ORP při aplikaci kritéria počtu obyvatel správního obvodu.

Obrázek 2: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Jihomoravského kraje) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

Obrázek 3: Průměrné celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Jihomoravského kraje) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

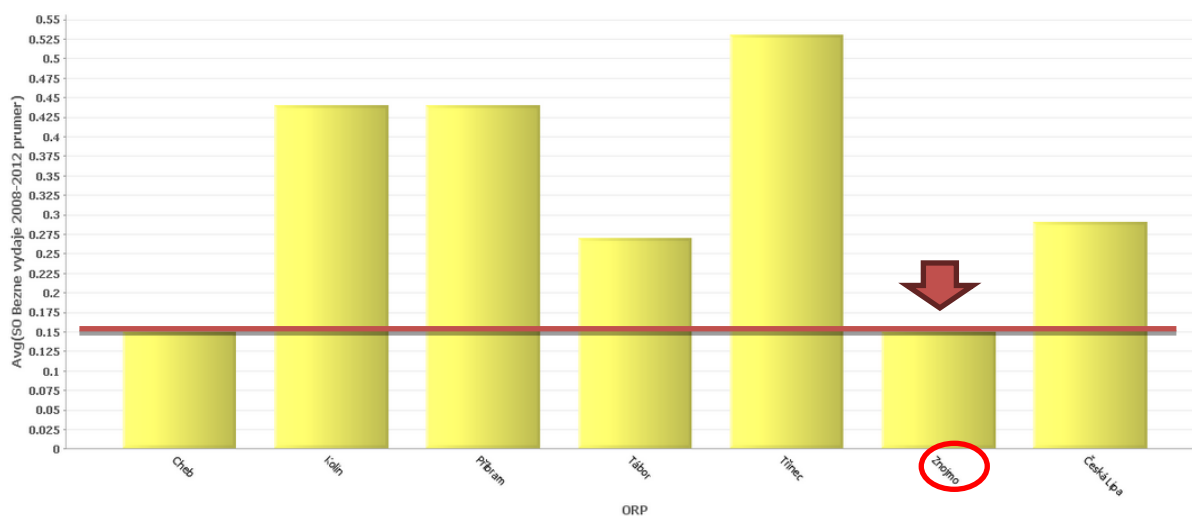

Pro kompletní ilustraci situace je vhodné zmínit, že vysokých hodnot dosahuje SO ORP Znojmo i u celkových neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO. V tomto případě (v kraji) jsou jeho průměrné hodnoty ukazatele 3. nejvyšší.

4. Sociální služby

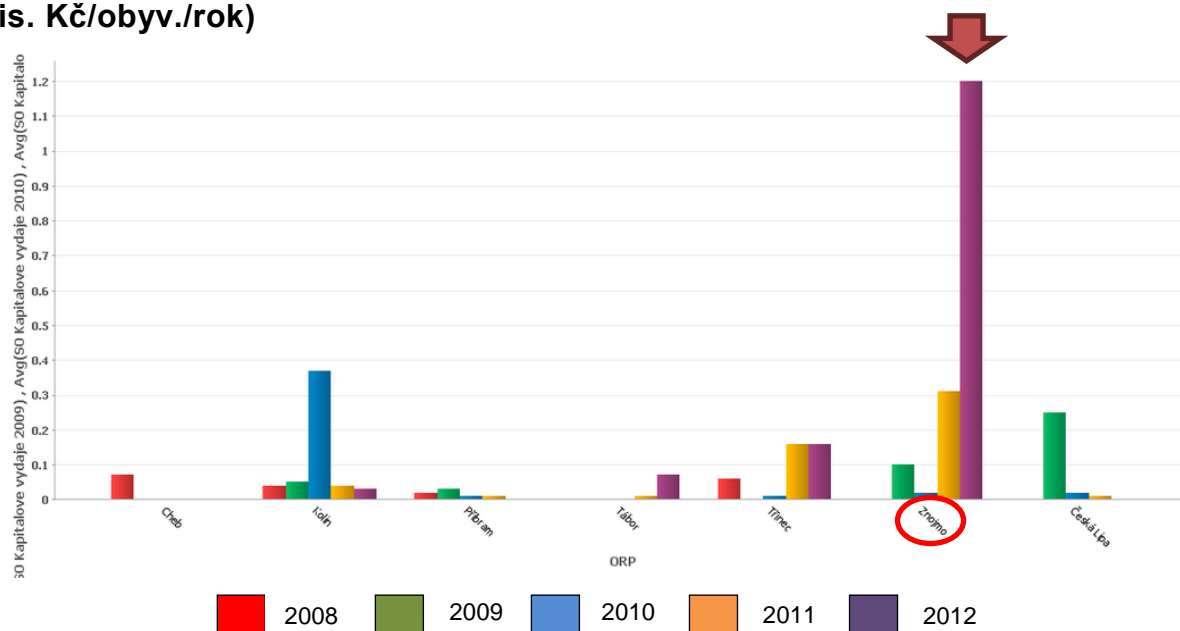
Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. V celém sledovaném období se znojemský obvod střídal s SO ORP Cheb na pozici obvodu s nejnižší dosaženou hodnotou. To potvrzuje i průměr ukazatele, který činí 0,15 tis. Kč/obyv./rok. Vzhledem ke stabilní výši běžných výdajů po celé sledované období 2008-2012 lze i nadále předpokládat toto prvenství znojemského obvodu. Situaci znázorňuje obrázek 4.

Obrázek 4: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 31 – 37 tis. obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Zajímavá je i situace při pohledu na **kapitálové**, tj. investiční **výdaje** na sociální služby SO ORP Znojmo. Jak je z obrázku níže patrné, oproti běžným výdajům byly kapitálové výdaje znojemského obvodu velmi nevyrované. Především je nutné se zaměřit na markantní nárůst hodnot v roce 2012, a to až na hodnotu 1,2 tis. Kč/obyv./rok, která představuje téměř čtyřnásobné zvýšení oproti roku 2011! Viz obrázek 5.

Obrázek 5: Kapitálové výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 31 – 37 tis. obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obv./rok)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP ZNOJMO	
základní charakteristika	<p>v Jihomoravském kraji správní obvod ORP Znojmo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • je rozlohou největší v kraji • spravuje nejvyšší počet obcí • z hlediska počtu obyvatel je 2. největší • hustota osídlení je podprůměrná
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> • v rámci skupiny SO má obvod nejvyšší hodnoty kapitálových výdajů na MŠ a naopak nejnižšího hodnoty běžných výdajů na žáky ZŠ • vysoká úroveň kapitálových výdajů na žáky MŠ a ZŠ
odpadové hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> • SO má velmi vysoké hodnoty celkových neinvestičních výdajů na odpady i na sběr a svoz KO
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> • SO vykazuje velmi nízké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele ve skupině • téměř čtyřnásobný nárůst hodnoty kapitálových výdajů na sociální služby na obyvatele v roce 2012 na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad